

Economische projecties voor België

Voorjaar 2007

Economische projecties voor België – Voorjaar 2007

Inleiding

In 2006 heeft de Belgische economie ruimschoots geprofiteerd van een gunstige omgeving. Het bbp is naar volume met 3 pct. gegroeid en volgens het INR werden netto meer dan 46.000 banen gecreëerd. Dit zijn de beste resultaten sinds 2000. Deze gunstige trend heeft zich in de eerste maanden van 2007 doorgezet. De wereld-economie is op haar robuuste elan doorgedaan, onder meer onder impuls van de opkomende economieën. Het evenwicht tussen de groeipolen aan beide zijden van de Atlantische Oceaan is evenwel hersteld, doordat zich in de Verenigde Staten een vertraging heeft voorgedaan, terwijl een aanmerkelijke groeiversteviging is opgetreden in het eurogebied. Met name in Duitsland lijkt de verhoging van het btw-tarief met 3 procentpunten aan het begin van 2007 – in tegenstelling met wat zes maanden geleden nog werd gevreesd – nauwelijks negatieve effecten op de groei te hebben gesorteerd, of werd de impact ervan in ieder geval gecompenseerd door de algemene economische opleving. Tegen de achtergrond van een minder accommoderend monetair beleid bleef de inflatie, van haar kant, nog steeds gematigd in de meeste economische zones, deels als gevolg van de afkoeling van de aardolieprijzen tussen augustus 2006 en januari 2007.

Het positieve groeiverschil dat ten opzichte van de Verenigde Staten is ontstaan, heeft bijgedragen tot een appreciatie van de euro tegenover de dollar, en ook de langetermijnrente heeft zich in Europa enigszins hersteld gedurende de afgelopen twaalf maanden. Toch wijst het hoge peil van de recente resultaten van de enquêtes bij de Belgische ondernemingen en huishoudens nog steeds op gunstige conjunctuurvooruitzichten op de korte termijn. De economische projecties van het voorjaar 2007, die betrekking hebben op het lopende jaar en op 2008,

passen bijgevolg in een omgeving die initieel iets gunstiger lijkt dan zes maanden eerder was verwacht bij het opstellen van de najaarsprojecties van 2006⁽¹⁾.

Deze projecties van de Bank voor België, die werden uitgevoerd in het kader van een halfjaarlijkse denkoefening van de centrale banken van het Eurosysteem, waarvan de resultaten voor het eurogebied worden verkregen door samenvoeging van de resultaten voor de verschillende nationale economieën⁽²⁾, berusten op een reeks gemeenschappelijke hypothesen ten aanzien van de internationale economie en het verloop van de rente, de wisselkoersen en de grondstoffenprijzen. Ze zijn tevens afhankelijk van specifieke hypothesen voor de Belgische economie, namelijk voor de variabelen waarvan het verloop grotendeels op discretionaire wijze wordt bepaald door de economische actoren. Dit is bijvoorbeeld het geval voor de loonakkoorden die het resultaat zijn van onderhandelingen tussen de sociale partners, en voor de beslissingen van de overheid op budgettair vlak.

In deze denkoefening werd uitgegaan van een groei van 5 pct. voor de uurloonkosten van de particuliere sector over de periode 2007-2008 als geheel. Dit stemt overeen met de indicatieve norm van het centraal akkoord, bij gebrek aan volledige informatie over de afloop van de onderhandelingen die worden gevoerd op het niveau van de paritaire comités.

De resultaten van de overheidsfinanciën werden verkregen rekening houdend met enkel de reeds genomen maatregelen en met de recente verwezenlijkingen, en

(1) NBB (2006), « Economische projecties voor België - Najaar 2006 », Economisch Tijdschrift, december 2006.

(2) De projecties voor het eurogebied werden gepubliceerd in het Maandbericht van de ECB van juni.

dit zowel voor de inkomsten als voor de uitgaven. Op een langere termijn zijn ze voornamelijk een gevolg van de endogene invloed van de macro-economische omgeving op de inkomsten, en van een uitgavenverloop dat gebaseerd is op historische ontwikkelingen. De nieuwe overheidsmaatregelen die in de loop van de volgende maanden zouden kunnen worden genomen, werden in deze denkoefening niet in aanmerking genomen. In voorkomend geval zouden zij op hun beurt de projecties voor de gehele economie kunnen beïnvloeden.

Het eerste hoofdstuk is gewijd aan de internationale omgeving. Het bevat een samenvatting van de projecties van het Eurosysteem voor het eurogebied evenals een voorstelling van de belangrijkste gemeenschappelijke hypothesen. De drie volgende hoofdstukken geven een uitvoerige toelichting bij de recente situatie van en de projecties voor de nationale economie. Ze behandelen respectievelijk de activiteit, de werkgelegenheid en de belangrijkste bestedingscomponenten (hoofdstuk 2) – waarvan de ontwikkelingen, zoals gebruikelijk is in het Eurosysteem, worden beschreven zonder rekening te houden met de specifieke effecten verbonden aan de seizoenen en aan de onregelmatigheden in de kalender –, het prijs- en loonkostenverloop (hoofdstuk 3) en de resultaten op het vlak van de overheidsfinanciën (hoofdstuk 4). Tot slot bevat het laatste hoofdstuk een bespreking van de belangrijkste risico's omtrent de projecties, en een samenvatting van de resultaten van andere instellingen.

De projecties voor België werden opgesteld op basis van de op 24 mei 2007 beschikbare gegevens.

1. Internationale omgeving

1.1 De wereldeconomie

De wereldeconomie liet in 2006 een ongewoon sterke groei optekenen, terwijl de inflatie onder controle bleef. Het mondiale bbp nam toe met 5,2 pct., een groeitempo dat de piek van 2004 bijna evenaarde. Dit was vooral te danken aan de zeer krachtige expansie van de opkomende economieën, in het bijzonder China, India, Rusland en een aantal Centraal- en Oost-Europese landen. Ook de groep van industrielanden als geheel groeide in 2006 sterker dan in 2005. Terwijl de economische groei in de Verenigde Staten begon te vertragen in het tweede kwartaal, bleven de andere industrielanden een robuuste groei optekenen, waardoor de conjunctuurcycli van de belangrijkste economische zones meer parallel zijn gaan verlopen. De krachtige groei van de wereldeconomie viel samen met een zeer sterke toename van de wereldhandel die in 2006

ongeveer 8,5 pct. bedroeg. Conjunctuurindicatoren en beschikbare statistieken wijzen tevens op een voortgezette stevige economische activiteit in de eerste maanden van 2007.

De wereldwijde groei werd dus slechts in beperkte mate afgeremd door de olie- en andere grondstoffenprijzen die ook in 2006 zeer hoog bleven. Nadat de prijs van een vat Brent begin augustus een piek bereikte van 78,5 VS-dollar, daalde de prijs tot een gemiddelde van 54,3 VS-dollar in januari 2007. Sedertdien is de prijs van een vat Brent echter opnieuw gestegen, om in april uit te komen op 67,6 VS-dollar. De hoge olieprijsen zijn vooral een gevolg van de zeer sterke vraag en de beperkte marges aan ongebruikte capaciteit bij zowel de productie als de raffinage, terwijl de volatiliteit voornamelijk een weerspiegeling is van de veranderende geopolitieke situatie en weersomstandigheden. De prijzen van de industriële grondstoffen, van hun kant, zijn in de loop van 2006 en de eerste maanden van 2007 bijna ononderbroken gestegen, als gevolg van de zeer sterke vraag. Verwacht wordt dat de prijzen van de meeste grondstoffen zich ook in 2007 en 2008 gemiddeld genomen op een hoog peil zullen bevinden.

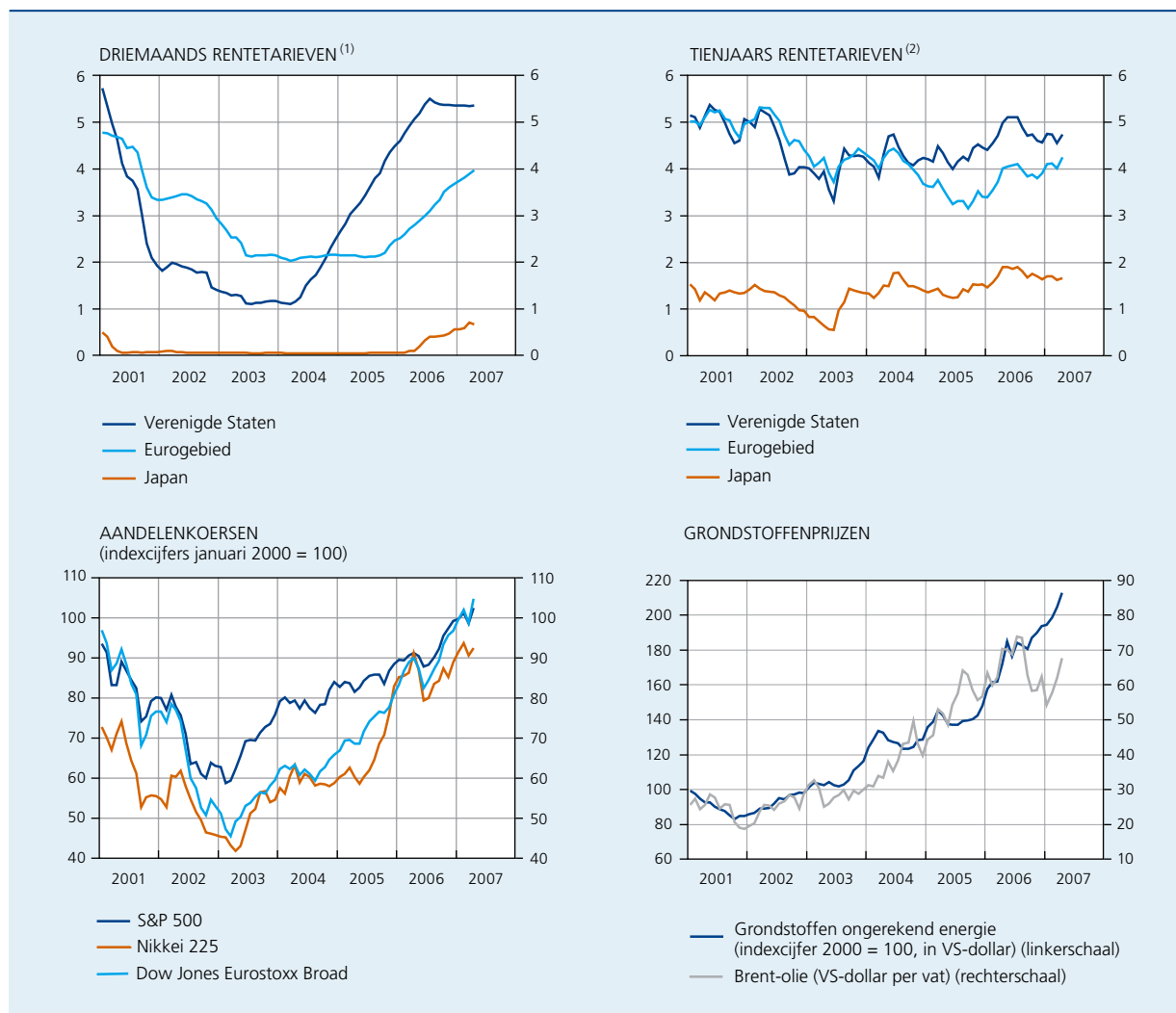
Als reactie op de toenemende inflatierisico's, hebben de belangrijkste centrale banken in 2006 hun leidinggevende rentetarieven verhoogd. In de Verenigde Staten werd de geleidelijke verkrapping van het monetaire beleid die in juni 2004 was ingezet, voortgezet tijdens de eerste helft van 2006. Op 29 juni werd de beoogde fed-fundsrente op 5,25 pct. gebracht. Niettegenstaande het feit dat de groei in de Verenigde Staten sedertdien aanzienlijk is vertraagd, heeft de Federal Reserve haar beleid niet versoepeld omdat ze van oordeel was dat de inflatierisico's dat niet toelieten. In het eurogebied heeft de Raad van Bestuur van de ECB het richtinggevende rentetarief van het Eurosysteem in zeven opeenvolgende stappen verhoogd van 2 pct. in november 2005 tot 3,75 pct. op 8 maart 2007, de laatste verhoging bij het afsluiten van de projecties⁽¹⁾. Tegen de achtergrond van een wegebende deflatie in Japan, heeft de Bank of Japan in 2006 een einde gemaakt aan haar beleid van overvloedige liquiditeitsverstrekking tegen een nulrente. Op 14 juli 2006 en 21 februari 2007 verhoogde ze de basisrente, telkens met 25 basispunten, tot 0,5 pct. De Bank of England, tot slot, heeft haar leidinggevende rentetarief sedert medio 2006 in vier stappen van 25 basispunten verhoogd tot 5,5 pct. op 10 mei 2007.

(1) Op 6 juni 2007 verhoogde de Raad van Bestuur het richtinggevende rentetarief tot 4 pct.

Niettegenstaande de monetaire-beleidsverstrakking, bleven de financieringsvoorwaarden in 2006 over het algemeen gunstig, wat samen met de sterke ondernemingswinsten en de verbeterde toestand op de arbeidsmarkten de economische activiteit heeft ondersteund. De langetermijnrente bleef gemiddeld genomen ook in 2006 en in de eerste maanden van 2007 op een relatief laag peil, hoewel ze iets hoger lag dan in 2005. Dit heeft vooral te maken met een daling van de risicopremie die vervat ligt in de langetermijnrente, die het effect van de stijgende kortetermijnrente gedeeltelijk heeft gecompenseerd. Ook de premies die vervat zitten in de rendementen van meer risicovolle obligaties uitgegeven door de overheden van de opkomende landen en door bedrijven zijn uitzonderlijk

laag gebleven. Hoewel dit in zekere mate toegeschreven kan worden aan de toegenomen macro-economische stabiliteit, spelen ook andere factoren een rol, zoals onder meer een sterke vraag naar beleggingen vanwege de Aziatische centrale banken en de olie-uitvoerende landen. De lage langetermijnrente, alsook de sterke economische groei en de hoge ondernemingswinsten, ondersteunden voorts de stijging van de aandelenkoersen. Ondanks een tijdelijke correctie in mei en juni 2006, heeft vooral de Dow Jones Eurostoxx index een flinke stijging van bijna 30 pct. geboekt tussen december 2005 en april 2007. Ook de voorwaarden voor externe financiering via de uitgifte van aandelen bleven in 2006 dus gunstig.

GRAFIEK 1 ONTWIKKELINGEN OP DE FINANCIËLE MARKTEN EN DE GRONDSTOFFENMARKTEN
(maandgemiddelden)

Bronnen: ECB, HWWA.

(1) Rente op driemaands interbancaire deposito's.

(2) Rendement op tienjaars overheidsobligaties (referentieleningen).

TABEL 1 PROJECTIES VOOR DE VOORNAAMSTE ECONOMISCHE ZONES BUITEN HET EUROGEBIED

(veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar, tenzij anders vermeld)

	2006	2007	2008
	Realisaties	Projecties	
Bbp naar volume			
Verenigde Staten	3,3	2,2	2,7
Japan	2,2	2,3	2,1
Verenigd Koninkrijk	2,8	2,8	2,5
Twaalf nieuwe lidstaten van de EU ⁽¹⁾	6,3	5,7	5,3
Azië (m.u.v. Japan)	8,7	8,3	8,4
China	10,7	10,5	10,4
India	8,7	7,6	7,4
Rusland	6,7	6,8	6,5
Wereld	5,2	4,8	4,8
<i>p.m. Wereldhandel</i>	<i>8½</i>	<i>7¾</i>	<i>7¾</i>
Inflatie⁽²⁾			
Verenigde Staten	3,2	2,3	1,9
Japan	0,2	0,0	0,4
Verenigd Koninkrijk	2,3	2,3	2,0
Twaalf nieuwe lidstaten van de EU ⁽¹⁾	3,2	3,4	3,2
Werkloosheidsgraad⁽³⁾			
Verenigde Staten	4,6	4,7	5,0
Japan	4,1	4,1	4,2
Verenigd Koninkrijk	5,3	5,0	4,9
Twaalf nieuwe lidstaten van de EU ⁽¹⁾	9,9	8,7	7,8

Bronnen: EC (lentevooruitzichten, mei 2007) en eigen berekeningen.

(1) Gemiddelden, gewogen aan de hand van de relatieve grootte van hun bbp in 2006.

(2) Consumptieprijsindex.

(3) Procenten van de beroepsbevolking.

De vooruitzichten voor de wereldeconomie in 2007 en 2008 lijken dus gunstig. Volgens de Europese Commissie zou de groei van het mondiale bbp na de zeer sterke prestatie in 2006 lichtjes vertragen tot 4,8 pct. in 2007 en 2008, hetzelfde expansietempo als in 2005. De inflatie, van haar kant, zou onder controle blijven, als gevolg van de toenemende internationale concurrentie in het kader van de globalisering en het matige verloop van de loonkosten per eenheid product.

Hoewel een lichte vertraging wordt verwacht ten opzichte van 2006, zou de groei in de opkomende landen in Azië en in Rusland in 2007 en 2008 de belangrijkste drijvende kracht blijven achter de wereldwijde economische groei. Ook in de twaalf nieuwe lidstaten van de EU zou de

toename van de activiteit iets lager zijn dan in 2006, maar toch nog zeer robuust, gestimuleerd door de particuliere consumptie, de woningbouw en de buitenlandse directe investeringen. Deze landen zouden hun inhaalbeweging ten opzichte van het eurogebied dan ook voortzetten.

Ook de meeste industrielanden buiten het eurogebied zouden in 2007 en 2008 een robuuste groei laten optekenen. De belangrijkste uitzondering op dit positieve beeld vormen de vooruitzichten voor de Verenigde Staten, waar de aan de gang zijnde sterke correctie op de woningmarkt in 2007 nog meer zou gaan wegen op de groei dan in 2006. Hoewel er grote onzekerheid heerst over de omvang van die correctie, wordt er toch algemeen van uitgegaan dat de impact op de rest van de Amerikaanse

economie beperkt zou blijven en dat de groei in 2008 derhalve geleidelijk zou aantrekken, eens de correctie op de woningmarkt is weggeëbd. In dat geval zouden ook de oversijpelingeffecten naar de andere economieën beperkt zijn. In de andere belangrijkste industrielanden buiten het eurogebied, zoals Japan en het Verenigd Koninkrijk, zou de activiteit zowel in 2007 als in 2008 sterk blijven toenemen. Terwijl de groei tijdens het eerste jaar nog voornamelijk zou worden ondersteund door de investeringen van de ondernemingen, zouden in 2008 ook de andere componenten van de binnenlandse vraag – consumptie en investeringen in woningen – een belangrijke positieve bijdrage leveren. De verwachte combinatie van een voortgezette groeivertraging in de Verenigde Staten en een blijvend robuuste groei in de meeste andere industrielanden buiten het eurogebied, zou ertoe leiden dat de groeiverschillen tussen de industrielanden afnemen.

1.2 Projecties van het Eurosysteem voor het eurogebied

Nadat de groei er de voorgaande jaren achteropliep ten opzichte van de goede wereldwijde conjunctuur, heeft het eurogebied zich in 2006 aangesloten bij die algemene beweging. De economische activiteit nam er in 2006 sterk toe, met 2,9 pct., het hoogste peil sedert 2000, en dit

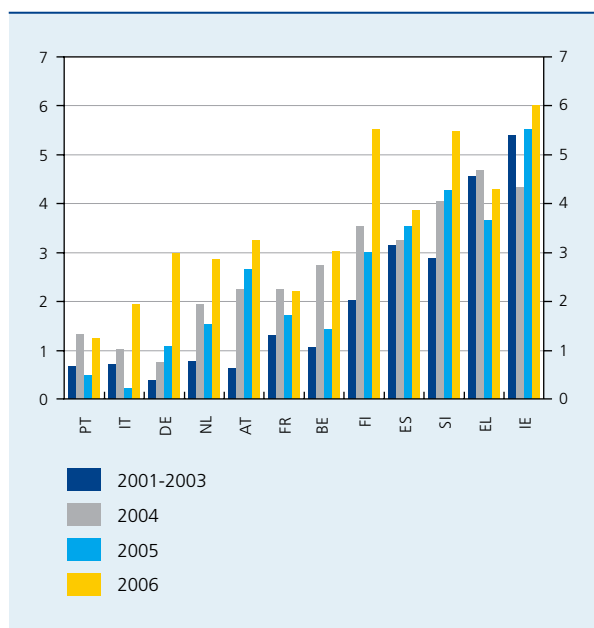
niettegenstaande de hoge olieprijsen, de groeivertraging in de Verenigde Staten en de appreciatie van de euro. Het eurogebied blijkt dus beter bestand te zijn geweest tegen negatieve schokken van buitenaf dan in het verleden. De bbp-groei is niet alleen aanzienlijk versneld, maar was ook op een bredere leest geschoeid. In de eerste plaats groeiden de investeringen krachtig, ondersteund door gunstige vraagvooruitzichten, een toenemende bezettingsgraad van de productiecapaciteit, hoge bedrijfswinsten en nog steeds gunstige financieringsvoorwaarden. Daarnaast herstelde ook de particuliere consumptie. Hoewel de gemiddelde loonontwikkelingen en de hoge olieprijsen bleven wegen op de koopkracht van de particulieren, heeft de verbeterde toestand op de arbeidsmarkt geleid tot een aantrekkelijke consumptie. Tot slot leverde ook de netto-uitvoer, in tegenstelling tot 2005, een positieve bijdrage tot de bbp-groei in 2006.

Ook de verschillen tussen de landen die deel uitmaken van het eurogebied zijn kleiner geworden. Vooral de groeiverschillen tussen de grote landen namen af, als gevolg van de krachtige heropleving van de Duitse, en in mindere mate de Italiaanse, economie waar de activiteit in 2004 en 2005 nog zeer zwak was. De heropleving in deze twee landen is gepaard gegaan met een aanzienlijke verbetering van de toestand op de arbeidsmarkt. Ook de andere landen van het eurogebied lieten in 2006 een groeiversnelling optekenen. De zeer sterke toename van het bbp in Finland in 2006 moet echter voor een deel worden gezien als een herstel na de groeivertraging in 2005.

Volgens de eerste beschikbare informatie, heeft de consolidatie van de conjunctuur in het eurogebied zich voortgezet in het begin van 2007. Achteraf gezien, blijkt met name de vrees voor een vertraging in Duitsland, als gevolg van de op 1 januari aldaar doorgevoerde btw-verhoging, te sterk te zijn geweest. Hoewel die btw-verhoging de Duitse private consumptie ongetwijfeld heeft afgeremd tijdens de eerste maanden van het jaar, waren de negatieve gevolgen voor het vertrouwen van zowel de consumenten als de ondernemers slechts zeer tijdelijk. Het aantrekken van de binnenlandse vraag en de aanzienlijke verbetering van de toestand op de arbeidsmarkt blijken elkaar te versterken en de negatieve impact van de btw-verhoging te overtreffen, wat aanleiding geeft tot een consolidatie na het sterke herstel in 2006.

Volgens de projecties van het Eurosysteem zou de groei in het eurogebied in 2007 en 2008 krachtig blijven. Ondanks de verwachte lichte vertraging van de mondiale groei, het aanhoudend hoge prijspeil van de meeste grondstoffen en de vertraagde gevolgen van de recente appreciatie van de euro, zou de externe omgeving over het geheel genomen bevorderlijk blijven voor de activiteit in het eurogebied.

GRAFIEK 2 BBP-GROEI IN DE LANDEN VAN HET EUROGEBIED ⁽¹⁾
(veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar)

Bron : EC.

(1) Met uitzondering van Luxemburg; gegevens gezuiverd voor kalenderinvloeden.

TABEL 2 PROJECTIES VAN HET EUROSISTEEM
(veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar)

	Eurogebied			<i>p.m. België</i>		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Inflatie (HICP)	2,2	1,8 – 2,2	1,4 – 2,6	2,3	1,6	1,8
Bbp naar volume	2,9	2,3 – 2,9	1,8 – 2,8	3,0	2,5	2,2
waarvan:						
Particuliere consumptie	1,8	1,7 – 2,1	1,6 – 2,8	2,5	1,9	1,9
Overheidsconsumptie	2,0	1,0 – 2,0	1,0 – 2,0	1,4	2,0	2,3
Investerings	5,1	3,8 – 6,0	1,9 – 5,1	5,7	3,8	3,7
Uitvoer	8,5	4,8 – 7,6	4,0 – 7,2	3,6	5,7	4,6
Invoer	8,0	4,6 – 8,0	3,9 – 7,3	4,6	5,4	4,6

Bronnen: ECB, NBB.

De voortdurend sterke uitvoervraag zou zich geleidelijk uitbreiden tot de binnenlandse vraag. Het herstel van de investeringen, dat begon in 2006, zou zich voortzetten, tegen de achtergrond van hoge bedrijfswinsten en nog steeds gunstige financieringsvoorwaarden. De toestand op de arbeidsmarkt zou geleidelijk verbeteren, wat de consumptie van de particulieren verder zou ondersteunen, via een stijging van het beschikbare inkomen. De gemiddelde groei van het bbp naar volume, die in 2006 een piek bereikte van 2,9 pct., zou in 2007 tussen 2,3 en 2,9 pct. en in 2008 tussen 1,8 en 2,8 pct. liggen.

De aan de hand van de HICP gemeten inflatie bedroeg in 2006 gemiddeld 2,2 pct., net als in 2005, voornamelijk als gevolg van de sterk gestegen olieprijs. De energiegcomponent van de HICP zou in 2007 echter een temperende impact hebben op de inflatie en in 2008 quasi neutraal zijn. In 2007 zou dit effect echter gedeeltelijk worden gecompenseerd door de opwaartse impact van de indirecte belastingen, met name in Duitsland, en van de loonkosten. Deze zouden in 2008 nog iets versnellen, maar de impact daarvan op de inflatie zou min of meer gecompenseerd worden door een minder sterke stijging van de winstmarges van de ondernemingen. De gemiddelde inflatie zou in 2007 tussen 1,8 en 2,2 pct., en in 2008 tussen 1,4 en 2,6 pct. bedragen.

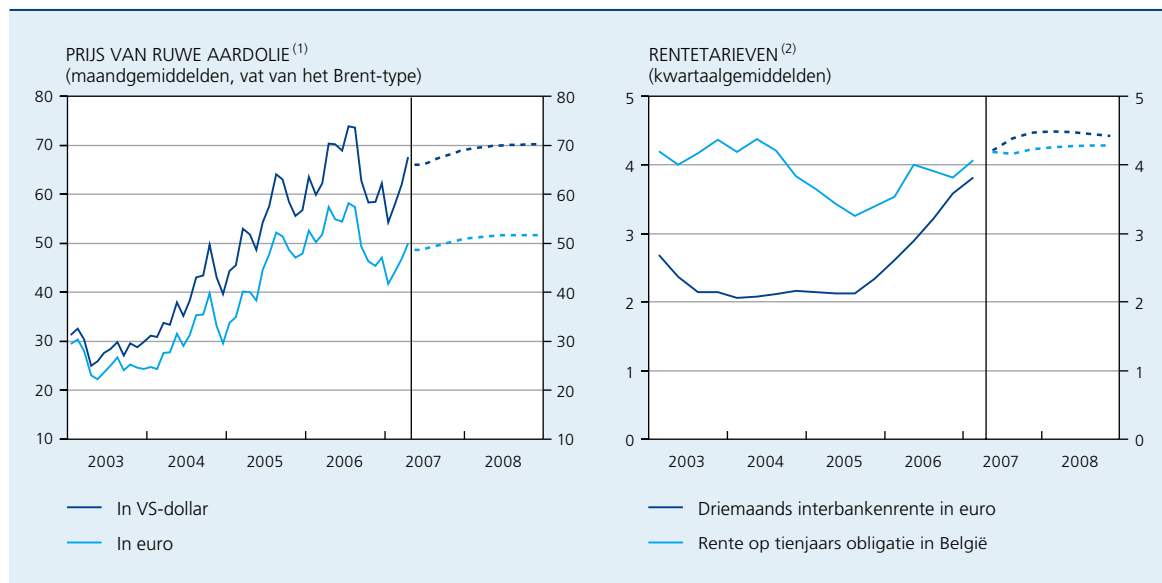
Kader – Hypothesen van het Eurosysteem

De economische projecties van het Eurosysteem voor het eurogebied, evenals de overeenkomstige projecties voor België, berusten op de volgende technische veronderstellingen:

- de gehanteerde rentetarieven zijn gebaseerd op de marktverwachtingen. De driemaands interbankenrente in euro bedroeg ongeveer 4 pct. op het ogenblik dat de projecties werden opgesteld. Volgens de marktverwachtingen zou ze stijgen tot een jaargemiddelde van 4,2 pct. in 2007 en 4,5 pct. in 2008. De representatieve tienjaarsrente voor België zou uitkomen op respectievelijk 4,2 pct. in 2007 en 4,3 pct. in 2008;
- de bilaterale wisselkoersen van de euro worden constant gehouden op hun medio mei 2007 opgetekende waarde, namelijk voor de Amerikaanse munt 1,36 VS-dollar per euro;
- overeenkomstig het tijdens de eerste helft van mei opgetekende verloop van de in de termijncontracten weerspiegelde impliciete prijzen, zouden de noteringen voor aardolie op de wereldmarkt, die in de eerste helft van mei 2007 een niveau van ongeveer 66 VS-dollar per vat bereikten, in de loop van 2007 nog lichtjes stijgen. Gemiddeld over het jaar zou de prijs van een vat Brent 65 VS-dollar bedragen in 2007 en 69,9 VS-dollar in 2008, tegen 65,4 VS-dollar in 2006.

HYPOTHESEN OMTRENT HET VERLOOP VAN DE OLIEPRIJS EN DE RENTETARIEVEN

Bron : ECB.

(1) Werkelijk verloop tot en met april 2007, hypothese vanaf mei 2007.

(2) Werkelijk verloop tot en met het eerste kwartaal van 2007, hypothese vanaf het tweede kwartaal van 2007.

Uit het verwachte verloop van de wereldhandel en uit de resultaten van de projecties voor de partners van het eurogebied inzake goederen- en dienstenverkeer kan de externe omgeving voor de Belgische economie worden afgeleid. Het uitzonderlijk sterke groeitempo van de uitvoermarkten naar volume in 2006, berekend aan de hand van de gewogen som van de invoer van onze handelspartners, zou de komende twee jaar niet worden geëvenaard. Toch zouden de uitvoermarkten nog sterk groeien, met 5,9 pct. in 2007 en 6,2 pct. in 2008. De uitvoerprijzen van de concurrenten op die markten zouden minder sterk stijgen dan in 2006, met slechts 0,2 pct. in 2007 en met 1,2 pct. in 2008, voornamelijk als gevolg van het verwachte verloop van de uitvoerprijzen van de landen die België op de markten buiten het eurogebied beconcurreren.

HYPOTHESEN BIJ DE PROJECTIES VAN HET EUROSISTEEM

	2006	2007	2008
	(jaargemiddelden)		
Driemaands interbankenrente in euro	3,1	4,2	4,5
Rente op tienjaars obligatie in België	3,8	4,2	4,3
Wisselkoers van de euro t.o.v. de VS-dollar	1,26	1,34	1,36
Aardolieprijs (VS-dollar per vat)	65,4	65,0	69,9
	(veranderingspercentages)		
Voor België relevante uitvoermarkten	9,0	5,9	6,2
Prijzen van de concurrenten op de relevante uitvoermarkten ...	2,5	0,2	1,2
waarvan: concurrenten op de markten in het eurogebied ...	2,3	1,6	1,6

Bron: ECB.

2. Activiteit, werkgelegenheid en vraag in België

2.1 Activiteits- en werkgelegenheidsverloop

In de lijn van het herstel in het eurogebied, nam de economische activiteit in België in 2006 met 3 pct. toe. Dit groeicijfer was het hoogste in zes jaar en lag ook beduidend boven het potentiële expansietempo. De krachtige heropleving werd ingezet eind 2005 en hield doorheen 2006 een stabiel groeitempo aan van 0,7 à 0,8 pct. per kwartaal. Jaar-op-jaar valt evenwel een zeer bescheiden vertraging waar te nemen sinds het derde kwartaal van 2006.

Deze prestatie ging gepaard met een uitgesproken toename van het ondernemersvertrouwen. De algemene synthetische conjunctuurindicator van de Bank bereikte medio 2006 een piek en is sindsdien op een hoog niveau gebleven. Terwijl de uitvoer aanvankelijk achterbleef op de dynamiek van de uitvoermarkten werd het herstel in 2006 voornamelijk gedragen door de binnenlandse vraag,

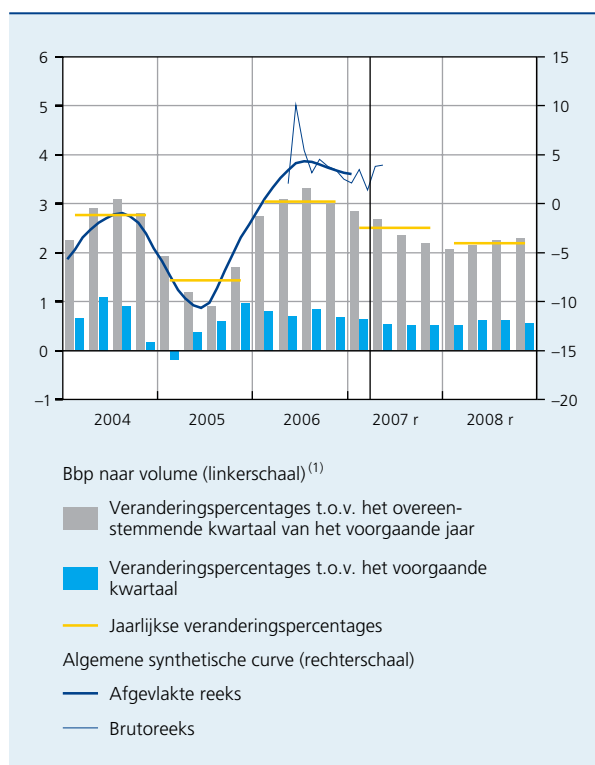
die ondersteund werd door een verdere versnelling van de investeringsgroei en een aanmerkelijk herstel van de arbeidsmarkt.

Het aanhoudend hoge niveau van het ondernemersvertrouwen en de gunstige reactie van de arbeidsmarkt, wijzen erop dat het herstel de afgelopen maanden aan duurzaamheid won en een bredere basis verwierf, zoals ook wordt waargenomen in het eurogebied. Mede daardoor werd de voorziene bbp-groei voor België in 2007 naar boven bijgesteld met 0,4 procentpunt tot 2,5 pct. en zou de vertraging in de loop van het jaar dus minder sterk uitvallen dan verwacht tijdens de najaarsprojecties van 2006. De groei zou daarbij berusten op zowel de binnenlandse als de buitenlandse vraag. Nadien zou hij nog 2,2 pct. bedragen in 2008, wat dicht bij het potentiële niveau aansluit. De recente cyclische opleving heeft de aanbodscapaciteit van de economie aanmerkelijk versterkt, waardoor de potentiële groei wat zou zijn opgelopen tegenover het dieptepunt in de periode 2003-2004.

Het tempo van de werkgelegenheidscreatie liep op van gemiddeld 0,2 pct. per kwartaal in 2005 tot 0,3 à 0,4 pct. in 2006, en valt daardoor hoger uit dan bij de voorgaande groeioplevingen. In totaal nam het aantal arbeidsplaatsen in 2006 met 46.000 toe als gevolg van de versteviging van de economische activiteit maar ook door een toename van het netto aantal jobs gecreëerd door het systeem van de dienstencheques. De werkgelegenheidscreatie deed zich voornamelijk voor in de bouwrijverheid en in de branche van de financiële instellingen en dienstverlening aan bedrijven, terwijl het verlies van jobs in de verwerkende nijverheid kleiner werd. Volgens de projecties zouden over de periode 2007-2008 ongeveer 115.000 nieuwe banen worden gecreëerd. De werkgelegenheid, die gewoonlijk met enige vertraging op de cyclische bewegingen van de activiteit reageert, zou daarbij met name in 2007 nog ondersteund worden door het activiteitsherstel van 2006. Dit zou een daling van de productiviteitsgroei per persoon met zich meebrengen van 1,9 pct. in 2006 tot gemiddeld 1 pct. in 2007 en 2008, ten opzichte van een gemiddelde van 1,3 pct. over de afgelopen tien jaar.

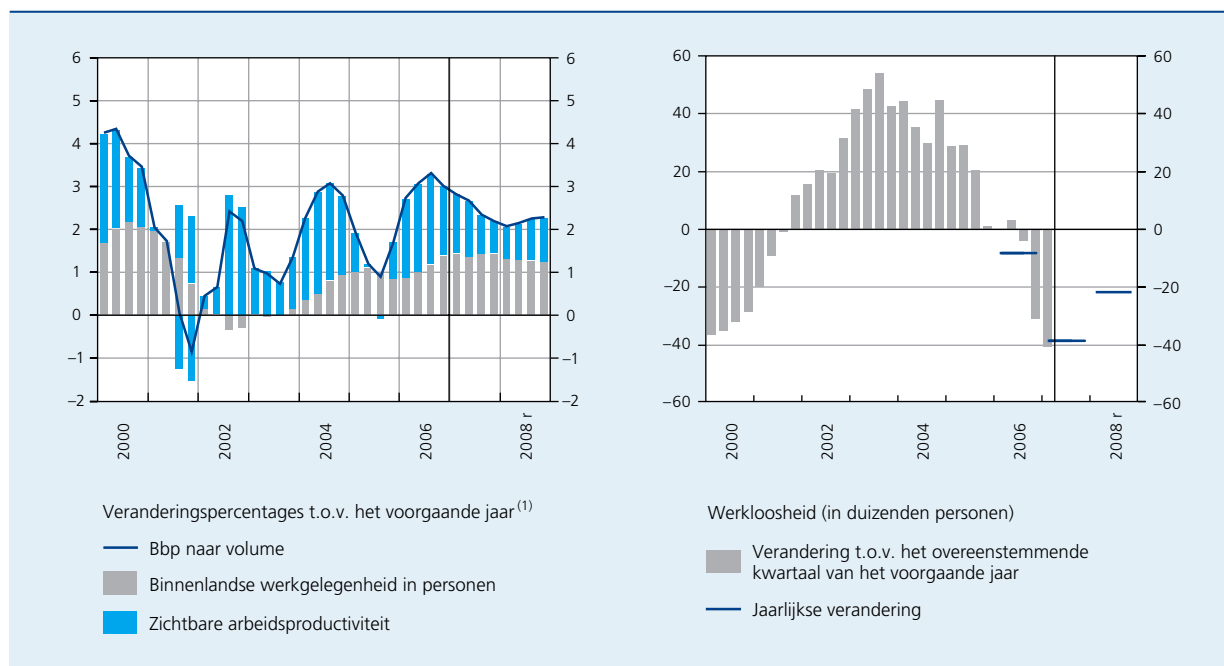
Bij een quasi stabiele activiteitsgraad van 66,5 pct. blijft de toename van het arbeidsaanbod over de projectieperiode beperkt tot 55.000 eenheden, als gevolg van de mindere stijging van de bevolking op arbeidsleeftijd. Het aantal extra jobs over de projectieperiode ligt aldus beduidend hoger dan de verwachte toename van de beroepsbevolking, waardoor de werkloosheid haar in de loop van 2006 ingezette daling zou voortzetten over de projectieperiode, naar schatting met ongeveer 60.000 eenheden, dit is de grootste cumulatieve daling over een periode

GRAFIEK 3 ACTIVITEIT EN CONJUNCTUURINDICATOR
(seizoengezuiverde gegevens)

Bronnen : INR, NBB.

(1) Voor kalenderinvloeden gezuiverde gegevens.

GRAFIEK 4 WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID

Bronnen: INR, RVA, NBB.

(1) Voor seizoen- en kalenderinvloeden gezuiverde gegevens.

TABEL 3 ARBEIDSAANBOD EN -VRAAG

(voor kalenderinvloeden gezuiverde gegevens, jaargemiddelden; jaar-op-jaarveranderingen in duizenden personen, tenzij anders vermeld)

	2004	2005	2006	2007 r	2008 r
Bevolking op arbeidsleeftijd	30	44	49	43	33
Beroepsbevolking	66	61	38	22	33
<i>p.m. Geharmoniseerde activiteitsgraad⁽¹⁾</i>	65,9	66,7	66,5	66,4	66,5
Nationale werkgelegenheid	27	41	46	60	55
<i>p.m. Geharmoniseerde werkgelegenheidsgraad⁽¹⁾</i>	60,4	61,1	61,0	61,5	62,0
Grensarbeiders	1	0	0	0	0
Binnenlandse werkgelegenheid	27	41	46	60	55
Zelfstandigen	-1	7	8	8	6
Loontrekkenden	27	34	38	52	49
Overheidssector	12	-2	4	0	3
Particuliere sector	15	36	35	52	46
Niet-werkende werkzoekenden	38	20	-8	-39	-22
<i>p.m. Geharmoniseerde werkloosheidsgraad⁽²⁾</i>	8,4	8,4	8,2	7,6	7,2

Bronnen: EC, INR, RVA, NBB.

(1) Procenten van de bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar).

(2) Procenten van de beroepsbevolking. Deze reeks stemt overeen met de resultaten van de arbeidskrachtentellingen, die maandelijks, in overeenstemming met de methodologie van Eurostat, worden aangepast door gebruik te maken van de nationale administratieve gegevens.

van twee jaar sinds 1999-2000. De geharmoniseerde werkloosheidsgraad, uitgedrukt in procenten van de beroepsbevolking, zou teruglopen van 8,2 pct. in 2006 tot 7,2 pct. in 2008, terwijl de werkgelegenheidsgraad, berekend als de verhouding van het aantal werkenden tot de bevolking op arbeidsleeftijd, over de projectieperiode met 1 procentpunt zou toenemen tot 62 pct. in 2008.

2.2 Verwachte ontwikkelingen van de voornaamste bestedingscategorieën

In 2006 werd de groei van het bbp ondersteund door de ongewoon hoge bijdragen van de binnenlandse bestedingen. Deze zouden in 2007 en 2008 terugkeren naar een meer evenwichtig peil. Zo zou de bijdrage van de binnenlandse bestedingen ongerekend voorraadwijziging dalen van 2,8 procentpunten in 2006 tot 2,3 procentpunten in de twee volgende jaren, terwijl de voorraadwijziging de bbp-groei lichtjes zou drukken over deze periode, na hem te hebben ondersteund met 1 procentpunt in 2006. Daar staat tegenover dat de netto-uitvoer van goederen en diensten, die de voorbije drie jaar alsmat sterker is gaan wegen op de groei, zich zou herstellen en opnieuw een positieve bijdrage zou leveren in 2007 en 2008.

De particuliere consumptie zou zowel in 2007 als in 2008 toenemen met 1,9 pct., wat een vertraging betekent ten opzichte van de sterke groei van 2,5 pct. in 2006, maar toch aanzienlijk meer is dan het gemiddelde tempo in de vijf voorgaande jaren. Deze ontwikkelingen weerspiegelen in grote mate het verloop van de koopkracht van de particulieren. In reële termen, zou de stijging van het beschikbare inkomen wat teruglopen van 3,2 pct. in 2006 tot gemiddeld 2,1 pct. per jaar over de projectieperiode. De remmende invloed van de inflatie, gemeten aan de hand van de deflator van de private consumptieve bestedingen, zou over die periode weliswaar wat minderen, maar het nominale groeitempo van het beschikbare inkomen van de particulieren zou nog sterker vertragen, van 5,3 pct. in 2006 tot 4,2 pct. in 2007 en 3,6 pct. in 2008.

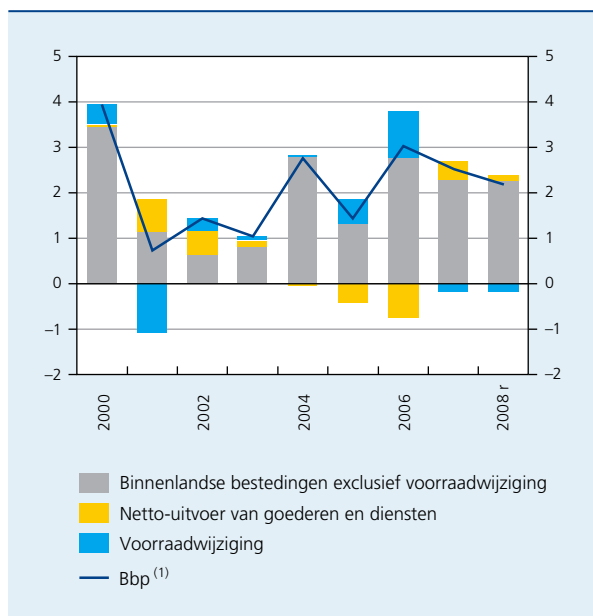
Verwacht wordt dat het primaire inkomen van de particulieren tijdens de projectieperiode ondersteund zou worden door de bezoldigingen van de werknemers, net als in 2006. Dit zou voornamelijk het gevolg zijn van een sterkere stijging van de werkgelegenheid, terwijl de bezoldiging per persoon iets minder sterk zou groeien dan in 2006. De vertraging van het expansietempo van het beschikbare inkomen resulteert aldus voornamelijk uit de toename van de netto-overdrachten van de particulieren aan de andere sectoren, vooral de belastingen en bijdragen aan de overheid. Het groeitempo van die overdrachten zou namelijk geleidelijk weer in de lijn liggen van het verloop van het primaire inkomen, nadat dit in 2006 sterk achterop was gebleven als gevolg van de tenuitvoerlegging van een belangrijk luik van de in 2001 ingezette fiscale hervorming. In 2007 zou het beschikbare inkomen nog in beperkte mate ondersteund worden door de verdere uitwerking van deze hervorming en door een aantal kleinere nieuwe maatregelen.

Over de gehele periode 2007-2008 genomen zou het groeitempo van de particuliere consumptie dus vrij nauw aansluiten bij dat van het reële beschikbare inkomen van de particulieren. Tegen de achtergrond van hun positieve inschatting van de algemene economische situatie, zoals blijkt uit het globaal hoge peil van de indicator van het consumentenvertrouwen, zou de spaarquote van de particulieren nog nauwelijks toenemen en schommelen rond 14 pct. van het beschikbare inkomen, na de stijging in 2006. Deze stijging houdt verband met het feit dat de particulieren grote tijdelijke veranderingen in het groeipad van hun reële beschikbare inkomen, zoals die in 2006, doorgaans afvlakken in hun consumptieve bestedingen.

Met een toename van 5,8 pct. in 2007 en 3 pct. in 2008, zou het groeitempo van de investeringen van de particulieren in woningen dat van het reële beschikbare inkomen opnieuw overschrijden. De afnemende stijging

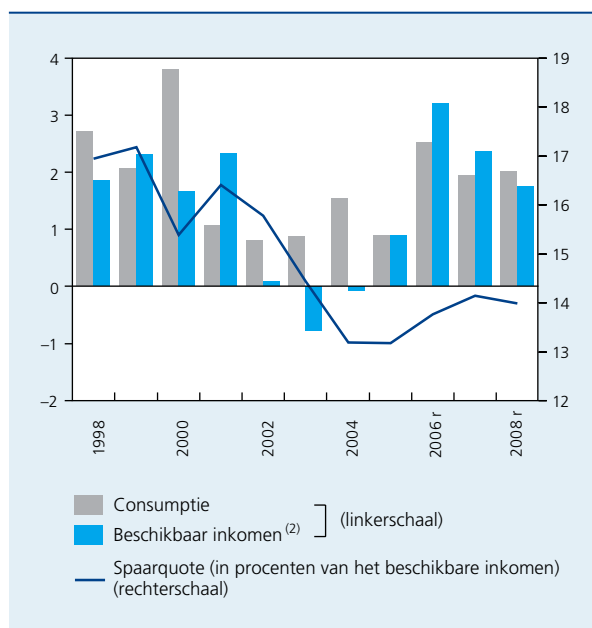
GRAFIEK 5 VOORNAAMSTE BESTEDINGSCATEGORIEËN

(voor kalenderinvloeden gezuiverde volumegegevens ; bijdrage tot de verandering van het bbp, procentpunten, tenzij anders vermeld)

Bronnen : INR, NBB.

(1) Jaarlijkse veranderingspercentages.

GRAFIEK 6 CONSUMPTIE, BESCHIKBAAR INKOMEN EN SPAARQUOTE VAN DE PARTICULIEREN(veranderingspercentages naar volume t.o.v. het voorgaande jaar⁽¹⁾, tenzij anders vermeld)

Bronnen: INR, NBB.

(1) Niet voor kalenderinvloeden gezuiverde gegevens.

(2) Gegevens gedeïfleerd aan de hand van de deflator van de consumptieve bestedingen van de particulieren.

van de vastgoedprijzen op de secundaire markt, die zich reeds aftekende in 2006, zou zich de volgende twee jaar doorzetten en de groei van de investeringen in woningen geleidelijk afremmen. Anderzijds blijft het relatief lage peil van de langetermijnrente evenwel een ondersteunende factor.

Het groeitempo van de consumptieve bestedingen van de overheid zou geleidelijk toenemen, van 1,4 pct. in 2006 tot 2 pct. in 2007 en 2,3 pct. in 2008. Na de ongewoon milde groei van de uitgaven voor gezondheidszorg in 2005 en 2006, kan deze toename gezien worden als een terugkeer naar een trendmatig groeitempo.

De overheidsinvesteringen, daarentegen, zouden in 2007 met slechts 0,9 pct. toenemen, tegen een matige groei van 1,3 pct. in 2006. Die ontwikkelingen zijn evenwel sterk beïnvloed door de verkopen van overheidsgebouwen, die overeenkomstig de boekhoudkundige conventies worden beschouwd als desinvesteringen van de overheid. In 2006 vertegenwoordigden deze transacties ongeveer 575 miljoen euro, en verwacht wordt dat de nieuwe vastgoedverkopen in 2007 ongeveer 200 miljoen euro zouden bedragen. Indien geen rekening wordt gehouden met de impact van deze verkopen, namen de overheidsinvesteringen in 2006 toe met 10,2 pct. en zou hun volume in 2007 afnemen met 5,5 pct. Dit verloop is

TABEL 4 BRUTO BESCHIKBAAR INKOMEN VAN DE PARTICULIEREN, TEGEN LOPENDE PRIJZEN

(veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar, tenzij anders vermeld)

	2004	2005	2006 r	2007 r	2008 r
Bruto primair inkomen	2,3	3,6	4,3	4,0	3,6
waarvan:					
Beloning van werknemers	2,8	3,4	4,2	4,2	3,9
Bezoldigingen per persoon	2,0	2,4	3,1	2,7	2,5
Aantal werknemers	0,8	1,0	1,1	1,5	1,4
Inkomens andere dan bezoldigingen	1,3	4,1	4,4	3,4	3,0
Lopende overdrachten ⁽¹⁾	2,2	2,8	-0,2	3,1	3,8
waarvan:					
Lopende belastingen op het inkomen en het vermogen ...	3,3	4,1	-0,2	3,4	4,2
Bruto beschikbaar inkomen	2,4	3,8	5,3	4,2	3,6
<i>p.m. In reële termen</i> ⁽²⁾	-0,1	0,9	3,2	2,4	1,8
Consumptieve bestedingen	4,0	3,8	4,6	3,7	3,9
Spaarquote ⁽³⁾	13,2	13,2	13,8	14,1	14,0

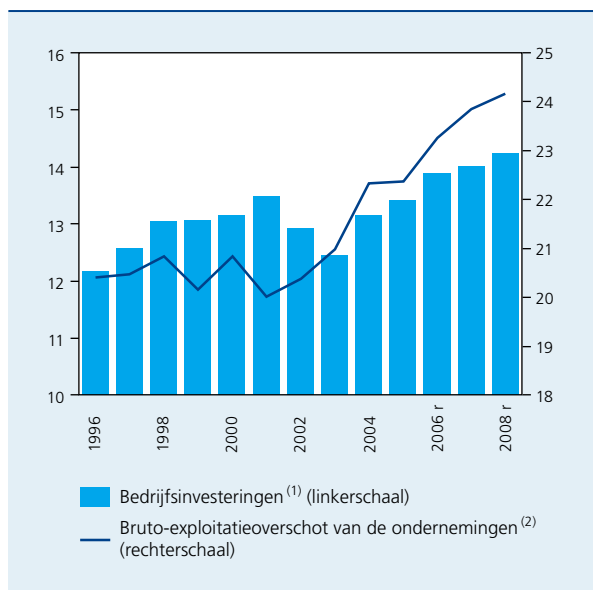
Bronnen: INR, NBB.

(1) Het betreft nettobedragen, dat wil zeggen het verschil tussen de van andere sectoren ontvangen en de aan andere sectoren betaalde overdrachten, met uitzondering van de overdrachten in natura.

(2) Gegevens gedeïfleerd aan de hand van de deflator van de consumptieve bestedingen van de particulieren.

(3) Brutobesparingen, in procenten van het bruto beschikbare inkomen, waarbij de wijziging in de rechten van de huishoudens op de pensioenfondsen in die twee aggregaten begrepen is.

GRAFIEK 7 **INVESTERINGEN EN BRUTO-EXPLOITATIEOVERSCHOT VAN DE ONDERNEMINGEN**
(procenten bbp)

Bronnen : INR, NBB.

(1) Voor kalenderinvloeden gezuiverde volumegegevens.

(2) Niet voor kalenderinvloeden gezuiverde gegevens naar waarde.

voor een groot deel de weerspiegeling van het gebruikelijke investeringspatroon van de lokale overheden tijdens en na een jaar van gemeente- en provincieraadsverkiezingen. Hoewel de investeringen van de lokale overheden in 2008 verder zouden afnemen, zou de groei van de totale overheidsinvesteringen uitkomen op 4,2 pct., een tempo dat evenwel nog lichtjes opwaarts vertekend is door de verkopen van overheidsgebouwen die in 2007 zouden plaatsvinden.

De ondernemingen, van hun kant, zouden hun investeringen in vaste activa gestaag blijven verhogen en op die manier de trend voortzetten die begon in 2004, na twee jaar van daling. De investeringen zouden toenemen met respectievelijk 3,5 pct. in 2007 en 3,8 pct. in 2008, wat iets trager is dan in de periode 2004-2006, maar nog steeds sterker dan de expansie van het bbp. De investeringsquote zou aldus stijgen van 12,5 pct. bbp in 2003 tot 14,2 pct. bbp in 2008.

De uitbreiding van de investeringen van de ondernemingen zou vooral ondersteund worden door de vraagvooruitzichten, in een kader waarin de economische actoren bovendien van oordeel zijn dat de risico's voor de globale economische omgeving eerder beperkt zijn. Bovendien zouden de financieringsmogelijkheden gunstig blijven. De ondernemingen beschikken immers over aanzienlijke middelen, gemeten aan de hand van het bruto-exploitatieoverschot, ten belope van 23,3 pct. bbp

TABEL 5 **BBP EN VOORNAAMSTE BESTEDINGSCATEGORIEËN**

(voor kalenderinvloeden gezuiverde volumegegevens; veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar, tenzij anders vermeld)

	2004	2005	2006	2007 r	2008 r
Consumptieve bestedingen van de particulieren	1,4	1,1	2,5	1,9	1,9
Consumptieve bestedingen van de overheid	2,1	-0,6	1,4	2,0	2,3
Bruto-investeringen in vaste activa	8,1	4,3	5,7	3,8	3,7
Woningen	9,0	3,4	4,7	5,8	3,0
Overheid	2,9	13,6	1,3	0,9	4,2
Ondernemingen	8,4	3,4	6,6	3,5	3,8
Voorraadwijziging ⁽¹⁾	0,1	0,5	1,0	-0,2	-0,2
<i>p.m. Totaal van de binnenlandse bestedingen</i>	3,0	1,9	3,9	2,1	2,1
Netto-uitvoer van goederen en diensten ⁽¹⁾	-0,1	-0,4	-0,8	0,4	0,1
Uitvoer van goederen en diensten	5,9	3,1	3,6	5,7	4,6
Invoer van goederen en diensten	6,3	3,8	4,6	5,4	4,6
Bbp	2,8	1,4	3,0	2,5	2,2

Bronnen : INR, NBB.

(1) Bijdrage tot de verandering van het bbp.

in 2006 en verwacht wordt dat dit nog zou oplopen tot 24,2 pct. in 2008. Deze verdere toename zou vooral het gevolg zijn van een robuuste groei van het verkoopvolume, hoewel ook de winstmarges zouden stijgen, zij het minder sterk dan de voorgaande jaren. Ten slotte zouden ook de voorwaarden op het gebied van externe financiering – via leningen of via de uitgifte van aandelen – geen belemmering vormen voor de investeringen, hoewel de langetermijnrente tegen het einde van de beschouwde periode 4,3 pct. zou bedragen.

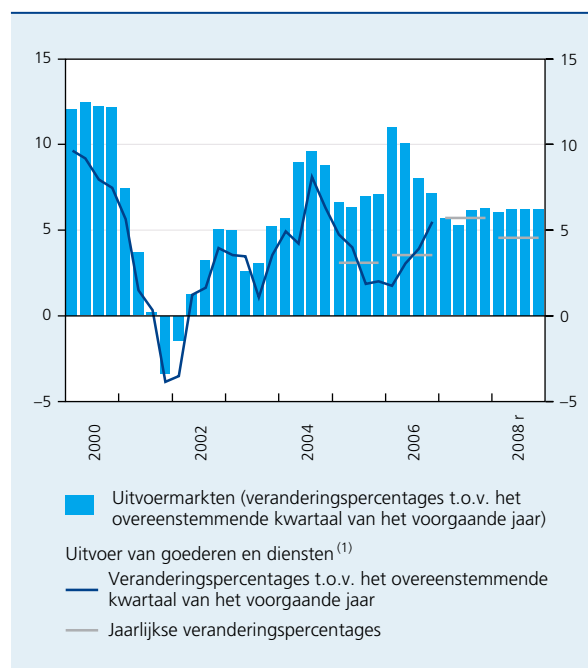
Met een gemiddelde groei van 3,6 pct. bleef het uitvoervolume van goederen en diensten in 2006 sterk onder die van de afzetmarkten, maar de situatie verbeterde aanzienlijk in de loop van het jaar. De sterke prestaties in het laatste kwartaal van 2006 verklaren deels ook waarom de groei van de uitvoer in 2007 5,7 pct. zou bedragen en dus in de lijn zou liggen van de verwachte expansie van de Belgische uitvoermarkten. Die versnelling zou het sterkst zijn voor de uitvoer naar de andere landen van het eurogebied, wat grotendeels de verwachte dynamiek van deze markt weerspiegelt. De meeste uitvoermarkten buiten het eurogebied zouden ook een belangrijke groei kennen, maar de prijsconcurrentie zou er groter zijn. Verwacht wordt dat de groei van het uitvoervolume van België in 2008 evenwel zou vertragen, tot 4,6 pct., waardoor de Belgische producenten opnieuw marktaandeel zouden moeten prijsgeven. Het verlies zou evenwel lager uitvallen dan in de periode 2004-2006 als gevolg van een meer concurrentiële prijszetting. Na de sterke stijgingen in de periode 2004-2006, zouden de uitvoerprijzen immers met slechts 1 pct. toenemen in 2007 en met 2,1 pct. in 2008 en dus minder sterk uitstijgen boven de prijsstijgingen van de concurrenten.

Getemperd door de minder sterke stijging van de energie- en grondstoffenprijzen en door de recente appreciatie van de euro zou de verwachte toename van de invoerprijzen, met respectievelijk 0,3 en 1,9 pct. in 2007 en 2008, lager uitvallen dan die van de uitvoerprijzen. Hierdoor zou de ruilvoetverbetering die optrad in de tweede helft van 2006 worden voortgezet in 2007 en 2008. De groei van het invoervolume, van zijn kant, zou oplopen van 4,6 pct. in 2006 tot 5,4 pct. in 2007, om daarna te vertragen tot 4,6 pct. in 2008. De netto-uitvoer zou in 2007 en 2008 bijgevolg voor het eerst in vier jaar een positieve bijdrage leveren tot de groei van het bbp.

Volgens de projecties zou de in 2003 ingezette verslechtering van het saldo van de lopende rekening van de betalingsbalans in 2006 een eindpunt hebben bereikt. Als gevolg van het feit dat enerzijds het uitvoervolume sneller toeneemt dan het invoervolume en anderzijds de ruilvoet

GRAFIEK 8 UITVOERMARKTEN EN UITVOER VAN GOEDEREN EN DIENSTEN

(seizoengezuiverde volumegegevens)

Bronnen: ECB, INR, NBB.

(1) Voor kalenderinvloeden gezuiverde gegevens.

verbetert, zou het saldo van de lopende rekening stijgen van 2 pct. bbp in 2006 tot 2,7 pct. in 2007 en 3 pct. in 2008.

3. Prijzen en kosten

Nadat de inflatie in België tijdens de voorgaande jaren opwaarts werd beïnvloed door het prijsverloop van de energiedragers en daardoor boven de 2 pct. uitsteeg in 2005 en 2006, zou de energiecomponent in 2007 een drukkend effect sorteren. Dit is enerzijds het gevolg van het verloop van de olieprijs op de internationale markten. Terwijl de olieprijs in 2006 nog sterk toenam, zou hij in 2007, overeenkomstig de gehanteerde hypothese, gemiddeld op hetzelfde niveau uitkomen als het jaar ervoor. Over de eerste helft van 2007 zou de olieprijs zelfs beneden het niveau blijven dat twaalf maanden eerder werd bereikt, wat in die periode aanleiding geeft tot een gunstig basiseffect, dat nadien zou verdwijnen. Anderzijds wordt het verloop van de energieprijzen in 2007 in belangrijke mate getemperd door de liberalisatie van de gas- en elektriciteitsmarkten in Brussel en Wallonië en door de nieuwe registratiemethode voor deze prijzen in de consumptieprijsindex. Deze wijzigingen zouden thans een snellere aanpassing van de gas- en

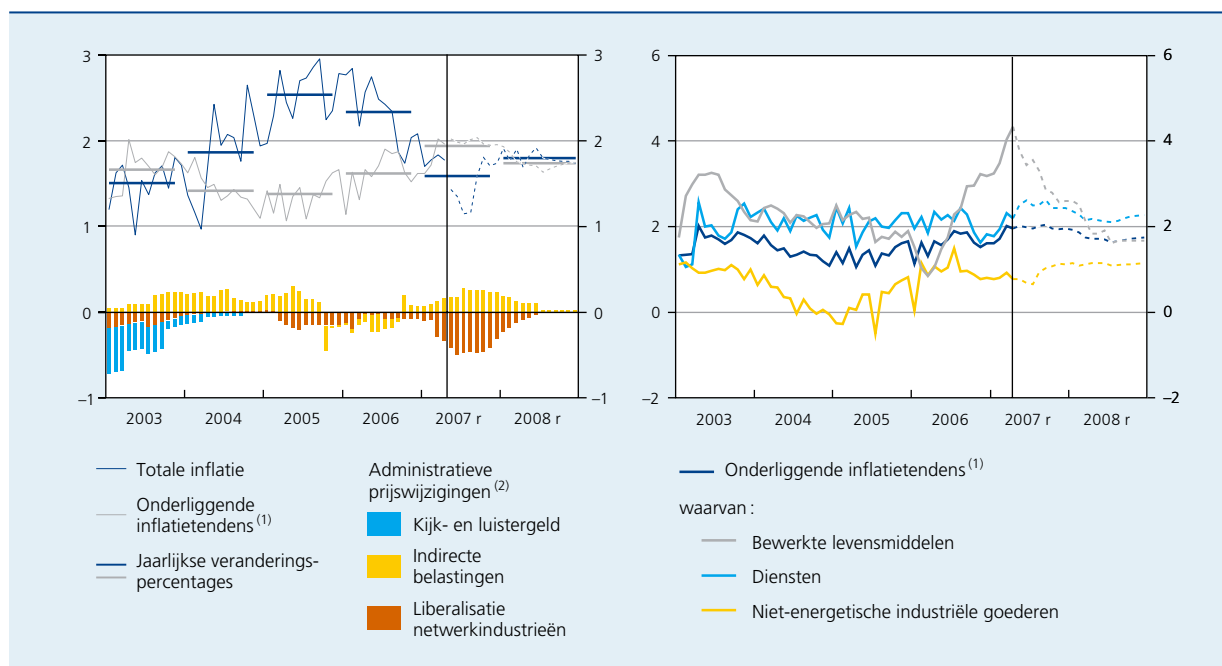
elektriciteitsprijzen aan de internationale noteringen teweegbrengen, hetgeen wordt bevestigd door de daling die deze prijzen bij hun meest recente ontwikkelingen begin 2007 lieten optekenen. Hoewel enige onzekerheid bestaat omtrent de precieze impact ervan, wordt verwacht dat deze veranderingen de inflatie in 2007 met 0,4 procentpunt zouden verminderen. In overeenstemming met het profiel van de energiecomponent, zou de totale inflatie aldus aanmerkelijk teruglopen, van 2,3 pct. in 2006 tot 1,6 pct. in 2007, en zou zij nadien slechts matig versnellen tot 1,8 pct. in 2008.

In tegenstelling tot de totale inflatie, zou de onderliggende inflatie, die abstractie maakt van de energiecomponent alsook van het prijsverloop van niet-bewerkte levensmiddelen, haar in 2006 ingezette stijging voortzetten tot 1,9 pct. in 2007. In 2008 zou deze echter opnieuw milderen tot 1,7 pct., wat dicht bij het resultaat voor de totale HICP aansluit. Haar verloop over de projectieperiode valt voornamelijk toe te schrijven aan de gewijzigde indirecte belastingen. Zo lieten de tabaksproducten – die zijn opgenomen binnen de categorie bewerkte levensmiddelen – als gevolg van de hogere accijnzen, versnelde prijsstijgingen optekenen over de eerste maanden van 2007. Daarnaast zou de vanaf juli 2007 geplande

heffing op bepaalde wegwerpproducten en verpakkingen een licht opwaarts effect op de onderliggende inflatie sorteren in zowel 2007 als 2008. De totale impact van de verhoging van de indirecte belastingen op het verloop van de onderliggende inflatie wordt geraamd op 0,2 procentpunt in 2007 en 0,1 procentpunt in 2008. Ongerekend dit effect, zou de onderliggende inflatie dus min of meer stabiel blijven. Deze stabiliteit blijkt ook uit het prijsverloop van de niet-energetische industriële goederen en de diensten. Als gevolg van de toenemende concurrentie die de globalisering teweegbrengt en de appreciatie van de euro zouden de prijsstijgingen van de niet-energetische industriële goederen over de projectieperiode slechts in zeer geringe mate oplopen van 0,9 pct. in 2006 tot 1,1 pct. in 2008. Ook de prijsstijgingen van de diensten zouden, in overeenstemming met het matige verloop van de loonkosten, nauwelijks versnellen van 2,1 pct. in 2006 tot 2,2 pct. in 2008.

Zoals weergegeven door de bbp-deflator, zou de groei van de totale binnenlandse kosten, opgenomen in het geheel van de geproduceerde goederen en diensten, in 2007 stabiel blijven op 2 pct., vooraleer lichtjes toe te nemen tot 2,1 pct. in 2008. De bijdrage van de loonkosten zou over de projectiehorizon enigszins

GRAFIEK 9 INFLATIE
(HICP – veranderingspercentages t.o.v. de overeenstemmende periode van het voorgaande jaar)

Bronnen : EC, NBB.

(1) Gemeten aan de hand van de HICP, ongerekend de energiedragers en niet-bewerkte levensmiddelen.

(2) Impact op de totale inflatie in procentpunten, van de prijswijzigingen ten gevolge van de maatregelen in verband met het kijk- en luistergeld, de tariefwijzigingen in de netwerkindustrieën waar de liberalisatie het verst gevorderd is – namelijk telecommunicatie, elektriciteit en gas – en de wijzigingen in de indirecte belastingen.

oplopen, maar tegelijkertijd zou de lichte verhoging ervan gecompenseerd worden door een minder hoge bijdrage van het bruto-exploitatietooverschot. De loonquote zou haar trendmatige daling daarbij voortzetten tot 49,9 pct. bbp in 2008. De indirecte belastingen en subsidies, van hun kant, sorteren met name in 2008 een klein opwaarts effect op het kostenverloop.

De toename van de bijdrage van de loonkosten tot de totale binnenlandse kosten, weerspiegelt de versnelling van de loonkosten per eenheid product in de particuliere sector. Het veranderingspercentage ervan zou oplopen van 1,1 pct. in 2006 tot 1,6 pct. in 2007 en 2008. Deze toename is uitsluitend te wijten aan de terugval van de arbeidsproductiviteit als gevolg van de sterke toename van de werkgelegenheid in de particuliere sector. Uitgedrukt per gewerkt uur, zou de groei van de loonkosten immers wat afnemen, van 2,7 pct. in 2006 tot 2,4 pct. in 2007 en 2,6 pct. in 2008.

Deze projecties zijn gebaseerd op de hypothese van een gecumuleerde toename met 5 pct. van de uurloonkosten in de particuliere sector. Bij ontstentenis van informatie over de afloop van de loononderhandelingen in de verschillende sectorale paritaire comités, stemt die

hypothese overeen met de indicatieve norm uit het centraal akkoord voor de periode 2007-2008. Omdat tijdens de voorbije tien jaar een handicap was ontstaan, die door het Secretariaat van de CRB op 1,5 pct. werd geraamd, hadden de sociale partners besloten in dat akkoord een norm vast te leggen die 0,5 procentpunt lager was dan de gemiddelde toename van de uurloonkosten die op dat ogenblik bij de drie voornaamste buurlanden werd verwacht.

De ontwikkeling van de sociale bijdragen van de werkgevers zou de groei van de uurloonkosten elk jaar met 0,2 procentpunt doen afnemen. Hiertoe behoren de verlagingen ingevolge het in 2005 gesloten generatiepact, die sinds juli 2006 worden toegekend voor de aanwerving van jongeren en sedert april 2007 voor die van werknemers ouder dan vijftig jaar. Naast de bijdrageverminderingen zullen de ondernemingen ook baat hebben bij de uitbreiding van de lastenverlagingen die sinds 2004 waren ingevoerd voor ploegen- en nachtarbeid alsook, vanaf oktober 2007, bij de algemene korting op de bedrijfsvoorheffing, ten belope van 0,15 pct. van de loonkosten. Volgens de conventies van de nationale rekeningen worden die maatregelen echter beschouwd als subsidies en komen ze niet tot uiting in het verloop van de loonkosten.

TABEL 6 INDICATOREN VAN PRIJZEN EN KOSTEN

(veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar, tenzij anders vermeld)

	2004	2005	2006	2007 r	2008 r
HICP	1,9	2,5	2,3	1,6	1,8
<i>p.m. Impact tariefwijzigingen netwerkindustrieën</i>	0,0	-0,1	-0,1	-0,4	-0,1
<i>p.m. Impact wijzigingen indirecte belastingen</i>	0,2	0,1	0,0	0,2	0,1
Gezondheidsindex	1,6	2,2	1,8	1,6	1,7
Onderliggende inflatietendens ⁽¹⁾	1,4	1,4	1,6	1,9	1,7
Deflatoren van de componenten van de vraag en van het bbp					
Invoer	2,8	4,6	2,5	0,3	1,9
Uitvoer	2,5	3,8	2,9	1,0	2,1
<i>p.m. Ruilvoet</i>	-0,3	-0,7	0,4	0,7	0,2
Binnenlandse vraag	2,6	2,6	1,6	1,4	1,9
Bbp	2,4	2,0	2,0	2,0	2,1
Kosten van binnenlandse oorsprong per eenheid toegevoegde waarde (bijdragen aan de verandering van de bbp-deflator)					
Loonkosten	-0,1	1,2	0,6	0,8	0,8
Bruto-exploitatietooverschot	1,8	0,8	1,5	1,2	1,1
Indirecte belastingen min subsidies	0,7	0,1	-0,1	0,0	0,2
<i>p.m. Loonquote (pct. bbp)</i>	50,6	50,8	50,3	50,1	49,9

Bronnen: EC, INR, NBB.

(1) Gemeten aan de hand van de HICP, ongerekend de energiedragers en niet-bewerkte levensmiddelen.

TABEL 7 LOONKOSTEN IN DE PARTICULIERE SECTOR

(voor kalenderinvloeden gezuiverde gegevens; veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar, tenzij anders vermeld)

	2004	2005	2006	2007 r	2008 r
Loonkosten per gewerkt uur	2,4	2,2	2,7	2,4	2,6
Sociale bijdragen van werkgevers ⁽¹⁾	-0,5	-0,3	0,0	-0,2	-0,2
Brutolonen	2,8	2,5	2,7	2,6	2,8
waarvan: indexeringen	1,4	2,1	1,8	1,7	1,6
Arbeidsproductiviteit ⁽²⁾	2,9	0,6	1,6	0,8	0,9
Loonkosten per eenheid product	-0,4	1,5	1,1	1,6	1,6

Bronnen: FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, INR, NBB.

(1) Bijdrage tot de verandering van de loonkosten ingevolge de wijzigingen in de impliciete bijdragevoeten, procentpunten.

(2) Toegevoegde waarde naar volume per uur dat werknemers en zelfstandigen hebben gewerkt.

Voorts zou, volgens de huidige projecties, het effect van de automatische loonindexering op basis van het verloop van de gezondheidsindex van de consumptieprijzen 3,4 pct. bedragen over de periode 2007-2008.

4. Overheidsfinanciën

4.1 Financieringssaldo

In 2006 liet de Belgische overheid een begrotingsoverschot van 0,2 pct. bbp optekenen. Tegen de hierboven beschreven macro-economische achtergrond zouden de rekeningen van de overheid vanaf 2007 tekorten te zien geven, die weliswaar beperkt zouden blijven tot respectievelijk 0,1 en 0,2 pct. bbp in 2007 en 2008. Op te merken valt echter dat bij deze projecties enkel rekening is gehouden met de reeds aangekondigde en voldoende gepreciseerde begrotingsmaatregelen.

De ontwikkeling van het financieringssaldo van de overheid is het resultaat van vier factoren, met name het verloop van de rentelasten, de conjunctuur, de invloed van tijdelijke factoren en, ten slotte, de ontwikkeling van het structurele primaire saldo.

De rentelasten van de gezamenlijke overheid zouden tussen 2006 en 2008 verder afnemen met zowat 0,3 pct. bbp. Ondanks het feit dat bij de projecties wordt uitgegaan van oplopende markttarieven, zou de gemiddelde impliciete rente op de overheidsschuld nagenoeg stabiel blijven. Dit is een gevolg van het geringe aandeel van de schuldtitels op korte termijn en het feit dat de langlopende schulden nog steeds kunnen worden geherfinan-

cierd tegen lagere tarieven. De daling van de rentelasten is dan ook uitsluitend te danken aan de verdere afbouw van de overheidsschuld.

Het verloop van het financieringssaldo zou ook positief worden beïnvloed door de conjunctuur. De activiteitsgroei zou in 2007 krachtig blijven en boven de trendgroei uitkomen. Bovendien zou de samenstelling van het bbp voordelig zijn voor de overheidsfinanciën. Al met al zou de conjunctuur het financieringssaldo met 0,6 pct. bbp verbeteren in de beschouwde periode.

Voorts gaan de projecties uit van het geleidelijk verdwijnen van de niet-recurrente factoren. Deze laatste hadden het begrotingssaldo in 2006 met 0,7 pct. bbp opgedreven, voornamelijk door vastgoedverkoop en een structurele versnelling van de incohierungen van de vennootschapsbelasting. Dit jaar zou de impact van de niet-recurrente factoren op 0,2 pct. bbp uitkomen. Nieuwe vastgoedverkoop zouden 200 miljoen euro opbrengen. Tevens zou het financieringssaldo van dit jaar gunstig worden beïnvloed door de effecten van de in 2006 gestarte fiscale regulariseringsoperatie. Ook wordt het voor vennootschappen tijdelijk voordeliger om bepaalde belastingvrije reserves uit te keren of te investeren. Verder is er een vervroeging van het tijdstip waarop de sociale bijdragen op het vakantiegeld bij de beëindiging van de arbeidsovereenkomst moeten worden betaald. Ten slotte zou de overheid ook in 2007 belastingachterstallen effectiveren en verkopen⁽¹⁾. De opbrengst van deze nieuwe operatie wordt geraamd op 150 miljoen euro. De netto-impact van effectiveringen op het financieringssaldo van 2007 is evenwel

(1) Eurostat zal de statistische behandeling van de door de overheid uitgevoerde effectiveringsoperaties nog verduidelijken.

TABEL 8 OVERHEIDSREKENINGEN⁽¹⁾
(procenten bbp; zienswijze Eurostat⁽²⁾, tenzij anders vermeld)

	2004	2005	2006	2007 r	2008 r
Ontvangsten	49,2	50,0	49,2	48,4	48,2
waarvan: fiscale en parafiscale ontvangsten	44,4	44,8	44,3	43,7	43,5
Primaire uitgaven	44,5	47,9	44,9	44,6	44,5
Primair saldo	4,7	2,0	4,3	3,8	3,7
Rentelasten	4,7	4,3	4,1	3,9	3,8
Financieringssaldo	0,0	-2,3	0,2	-0,1	-0,2
Veranderingen in het financieringssaldo		-2,2	2,5	-0,3	-0,1
verklaard door veranderingen in					
rentelasten		0,4	0,2	0,2	0,1
conjuncturele component ⁽³⁾		-0,7	0,5	0,4	0,2
bbp-groei		-0,6	0,5	0,2	0,0
compositie-effecten		-0,1	-0,1	0,2	0,2
niet-recurrente factoren		-2,8	2,7	-0,5	-0,3
structureel primair saldo ⁽⁴⁾		0,9	-0,9	-0,4	0,0
<i>p.m. Financieringssaldo volgens de INR-zienswijze⁽²⁾</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>	<i>0,2</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,2</i>
<i>p.m. Doelstellingen van het stabiliteitsprogramma</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,3</i>	<i>0,5</i>

Bronnen: EC, INR, NBB.

- (1) Volgens de in het kader van de procedure bij buitensporige overheidstekorten (EDP) gebruikte methodologie. Deze methodologie verschilt van die van het ESR 1995, die in 2001 werd aangepast om de netto rentewinsten van bepaalde financiële transacties, zoals *swaps* en *forward rate agreements (FRAs)*, uit de berekeningen van het financieringssaldo en de rentelasten te weren.
- (2) Volgens de zienswijze van het INR valt het Fonds voor Spoorweginfrastructuur (FSI), dat in het kader van de herstructurering van de NMBS op 1 januari 2005 werd opgericht, onder de sector van de niet-financiële vennootschappen. Volgens de zienswijze van Eurostat behoort dit Fonds tot de overheidssector, en dient de overname van de NMBS-schuld waartoe het is overgegaan te worden geboekt als een kapitaaloverdracht van deze sector naar de sector van de niet-financiële vennootschappen.
- (3) Volgens de methodologie beschreven in Bouthevillain C., Ph. Cour-Thimann, G. van den Dool, P. Hernández de Cos, G. Langenus, M. Mohr, S. Momigliano en M. Tujula (2001), *Cyclically adjusted balances: an alternative approach*, ECB Working Paper Series, n° 77 (September). Een meer didactische beschrijving van die methodologie wordt verstrekt in Kader 6 « Conjunctuurgezuiverde begrotingsaldi: in het kader van het ESCB gebruikte berekeningsmethode » van het *Jaarverslag* van de NBB (Deel 1) van 2003, biz. 90-92.
- (4) Saldo gecorrigeerd voor de invloed van de conjunctuur en de niet-recurrente factoren.

negatief: de in 2005 en 2006 uitgevoerde operaties leiden immers tot minderontvangsten, aangezien de betrokken achterstallen de kopers van de onderliggende effecten toekomen wanneer ze worden geïnd. Wat 2008 betreft, houden de projecties enkel rekening met de negatieve weerslag van de effectiseringsoperaties op de belastingontvangsten van dat jaar.

Gecorrigeerd voor de impact van de conjunctuur en voor de niet-recurrente factoren zou het primaire overschot van 2006 tot 2008 met 0,4 pct. bbp afnemen. Deze afname wordt ten dele verklaard doordat op basis van de relatief zwakke voorafbetalingen van de eerste maanden van 2007 kan worden verwacht dat de vennootschapsbelastingen dit jaar in een beduidend trager tempo zullen toenemen dan het exploitatieoverschot van de vennootschappen. Daarnaast wijzen de projecties ook op een verdere versoepeling van het structurele begrotingsbeleid.

Het verschil met het in het recentste stabiliteitsprogramma voor 2007 vooropgestelde surplus van 0,3 pct. bbp is toe te schrijven aan diverse factoren. Zo zijn er enkele verschillen in de projecties van de ontvangsten en uitgaven, met als voornaamste de vennootschapsbelasting waarvoor een beperktere toename wordt verwacht in vergelijking met de begrotingshypothese. Tevens wordt in de projecties – overeenkomstig de methodologie van het ESCB – geen rekening gehouden met begrotingsmaatregelen die nog onvoldoende zijn gepreciseerd, zoals dit het geval is met de intentie om eerstelijerpensioenverplichtingen van vennootschappen over te nemen in ruil voor eenmalige kapitaaloverdrachten die een ontvangst van 500 miljoen euro zouden moeten opleveren. Om dezelfde reden is eveneens slechts rekening gehouden met een derde van het in de begroting vooropgestelde bedrag uit vastgoedverkopen.

TABEL 9 BELANGRIJKSTE NIET-RECURRENTE FACTOREN ⁽¹⁾

(miljoenen euro's, tenzij anders vermeld)

	2006 ⁽²⁾	2007 r	2008 r
Vastgoedverkopen	953	200	0
Versnelde inkohiering vennootschapsbelasting	900	0	0
Fiscale regulariseringsoperaties	75	50	0
Verschuivingen in de financiering van de NMBS-Groep	100	0	0
Uitzonderlijke betaling aan de Vlaamse drinkwatermaatschappijen en aan Aquafin	-100	0	0
Tijdelijk belastingstelsel voor belastingvrije reserves	0	341	0
Wijziging van het betalingstijdstip van sociale bijdragen op vakantiegeld bij de beëindiging van een arbeidsovereenkomst	0	233	0
Effectivering van achterstallige belastingen	333	-176	-358
Totaal	2.265	648	-358
<i>p.m. Procenten bbp</i>	<i>0,7</i>	<i>0,2</i>	<i>-0,1</i>

Bronnen: INR, NBB.

(1) Een positief (negatief) cijfer verbetert (verslechtert) het financieringssaldo.

(2) Tevens heeft, voor 2006, een tijdelijke tegemoetkoming in de verwarmingskosten geleid tot een eenmalige verhoging van de uitgaven (97 miljoen euro), maar dit effect werd gecompenseerd door een eenmalige bijdrage van de elektriciteits- en gasector (circa 100 miljoen euro).

4.2 Ontvangsten

Zowel in 2007 als in 2008 zouden de overheidsontvangsten dalen ten opzichte van het bbp, met respectievelijk 0,7 en 0,2 pct. bbp.

Deze daling is deels toe te schrijven aan het verkleinen van de impact van de tijdelijke maatregelen langs de ontvangstenzijde, waarvan de weerslag in beide jaren respectievelijk 0,3 en 0,2 pct. bbp zou bedragen.

De structurele maatregelen zouden zowel in 2007 als in 2008 de ontvangsten met 0,1 pct. bbp drukken. De heffingen op arbeid worden over de projectieperiode nog in beperkte mate verder verlaagd. De in 2001 goedgekeurde hervorming van de personenbelasting en de verhoging van de aftrek voor pensioensparen in 2006 zullen een voor de overheid negatief effect hebben op de inkohieringen van de personenbelasting. Daarnaast zijn de percentages en het maximumbedrag van de forfaitaire beroepskosten in 2007 opnieuw verhoogd en is er in het Vlaamse Gewest sinds 1 januari 2007 een forfaitaire vermindering van de personenbelasting voor beroepsactieven van toepassing. De parafiscale druk op arbeid zal voornamelijk worden verlicht door de in het kader van het generatiepact besliste verminderingen van de werkgeversbijdragen voor jongere en oudere werknemers. Ten slotte zal de werking van het omgekeerde kliksysteem op diesel en de geleidelijke

afschaffing van de accijnscompenserende heffing op dieselmotoren leiden tot een verlies aan ontvangsten. De impact van de lastenverlagingen zou evenwel deels worden gecompenseerd door andere specifieke maatregelen. Zo zijn de accijnzen op tabak verhoogd, is er een taks op bepaalde wegwerpproducten en verpakkingen ingevoerd en is de aftrekbaarheid van bedrijfswagens in de vennootschapsbelasting afhankelijk gemaakt van de CO₂-uitstoot.

Voorts zullen een aantal technische factoren, die netto slechts een klein effect hebben op het financieringssaldo, de overheidsontvangsten verhogen. Zo zullen deze toenemen doordat de sociale pensioenbijdragen voor de personeelsleden van de NMBS vanaf 2007 aan de overheid zullen worden betaald als gevolg van een wijziging in de financiering van de pensioenen ⁽¹⁾. In 2008 zullen de sociale bijdragen van de zelfstandigen dan weer toenemen omdat de verzekering tegen de kleine risico's inzake gezondheidszorg vanaf dan ook voor hen wettelijk verplicht wordt, waardoor deze verzekering vanuit statistisch oogpunt als een onderdeel van de sociale zekerheid zal worden beschouwd.

(1) Vanaf 2007 worden de eerstelijderspensioenen van de (voormalige) NMBS-werknemers, die voorheen door de NMBS-Groep zelf werden betaald, uitgekeerd door de pensioendienst van de federale overheid. De operatie is budgettair neutraal omdat de overheid vroeger het verschil tussen de door de NMBS-Groep betaalde pensioenen en de hiertoe ontvangen sociale bijdragen bijpaste door middel van een dotatie.

TABEL 10 STRUCTURELE MAATREGELEN INZAKE OVERHEIDSONTVANGSTEN

(miljoenen euro's, tenzij anders vermeld; veranderingen t.o.v. het voorgaande jaar)

	2007 r	2008 r
Belastingen	-106	-123
waarvan:		
Hervorming personenbelasting ⁽¹⁾	-144	0
Verhoging belastingaftrek pensioensparen	-57	0
Belastingkorting Vlaams Gewest	-107	-25
Verhoging aftrek forfaitaire beroepskosten	-77	0
Geleidelijke afschaffing accijnscompenserende heffing dieselwagens	-81	-121
Taks op wegwerpproducten en verpakkingen	67	67
Aftrekbaarheid bedrijfswagen	13	51
Fraudebestrijding en betere inning	407	0
Omgekeerd kliksysteem op diesel	-92	0
Accijnzen op tabak	200	0
Overige	-235	-95
Socialezekerheidsbijdragen	-349	-83
Vermindering van werkgeversbijdragen	-376	-83
Vermindering van werknemersbijdragen	-60	0
Fraudebestrijding en betere inning	88	0
Totaal	-454	-206
<i>p.m. Procenten bbp</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>
<i>p.m. Factoren van technische aard</i>	<i>214</i>	<i>397</i>
<i>NMBS-pensioenbijdragen</i>	<i>214</i>	<i>0</i>
<i>Bijdragen zelfstandigen (kleine risico's inzake gezondheidszorg)</i>	<i>0</i>	<i>397</i>

Bronnen: FOD Financiën, RSZ, begrotingsdocumenten.

(1) Met inbegrip van afgeleide effecten op de gemeentelijke belastingen.

Ten slotte zouden de structurele verschuivingen in het macro-economische kader wegen op het verloop van de overheidsontvangsten. De arbeidsinkomens, die relatief zwaar worden belast, zouden immers een lagere toename laten optekenen dan het bbp, waardoor het aandeel van de inkomens uit arbeid – beloning van de werknemers en bruto gemengd inkomen, exclusief toegerekende bijdragen – zou dalen van 55,6 pct. bbp in 2006 tot 55,4 pct. in 2008.

4.3 Primaire uitgaven

De primaire uitgaven, die in 2006 44,9 pct. bbp bedroegen, zouden in 2007 en 2008 opnieuw licht teruglopen, tot respectievelijk 44,6 en 44,5 pct. bbp. De reële uitgaven zouden tijdens deze twee jaren met 2,5 en 2,3 pct. toenemen. Gecorrigeerd voor de invloed van de niet-recurrente en conjuncturele factoren en voor de indexerings-

effecten⁽¹⁾, zou de groei 2,1 en 2,2 pct. belopen, wat betekent dat het uitgavenbeleid relatief neutraal is, in overeenstemming met de trendmatige activiteitsgroei.

De verwachte stijging van de uitgaven in 2007 is het resultaat van uiteenlopende ontwikkelingen in de deelsectoren van de overheid. Bij de federale overheid zou de gecorrigeerde groei van de primaire uitgaven vrij gematigd zijn. De uitgaven voor de maatregelen ter bevordering van de werkgelegenheid, met name van ploegenarbeid, die overeenkomstig het ESR 1995 als subsidies worden geboekt, zouden verder toenemen, maar minder sterk dan in 2006. Het aandeel van de Belgische bijdrage aan de Europese begroting, berekend op basis van het bni, zou in 2007 bovendien afnemen. De uitgaven voor de sociale zekerheid, daarentegen, zouden veel sterker stijgen dan het

(1) Effecten die voortvloeien uit het verschil tussen, enerzijds, de effectieve indexering van de bezoldigingen van het overheidspersoneel en de sociale uitkeringen en, anderzijds, de stijging van de HICP.

voorgaande jaar, in overeenstemming met het verloop van de uitgaven voor gezondheidszorg. Na twee jaar van bijzonder matige groei zouden de uitgaven voor gezondheidszorg immers opnieuw toenemen in het krachtige tempo dat typerend is voor deze bestedingscategorie. De uitgaven voor de pensioenen zouden bovendien stijgen als gevolg van een reeks maatregelen die onder andere in het kader van het generatiepact werden genomen. De primaire uitgaven van de lokale overheid zouden in 2007 enigszins teruglopen. Deze uitgaven worden immers sterk beïnvloed door de traditionele daling van de investeringen na de lokale verkiezingen, die voor het laatst plaatsvonden in 2006. De primaire uitgaven van de gemeenschappen en gewesten, tot slot, zouden in een vrij krachtig tempo toenemen.

Het stijgingstempo van de primaire uitgaven in 2008 valt moeilijk in te schatten, aangezien de begrotingen nog niet beschikbaar zijn. In de projecties kan echter wel al rekening worden gehouden met een reeks maatregelen ter verhoging van de sociale uitkeringen, die met name werden genomen in het kader van het generatiepact. Terwijl die maatregelen de uitgaven van de sociale zekerheid zullen opdrijven, zou de stijging van de uitgaven van de lokale overheid opnieuw worden getemperd door de daling van hun investeringen als gevolg van de electorale cyclus. Voor de groei van de uitgaven van de federale overheid en van de gemeenschappen en gewesten is in deze projecties uitgegaan van het gemiddelde dat in het verleden werd opgetekend.

4.4 Schuld

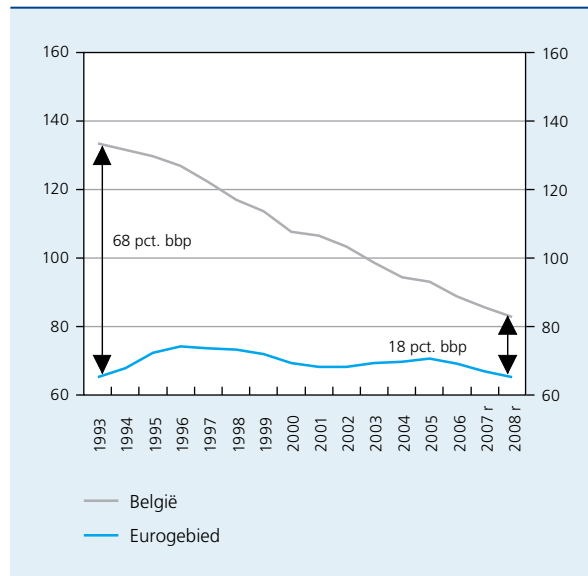
Sedert 1993, toen de overheidsschuld haar maximumniveau van 133,5 pct. bbp bereikte, is het schuldpeil gestaag gedaald met gemiddeld 3,4 procentpunten per jaar. Eind 2006 bedroeg de schuldgraad van de gezamenlijke overheid 88,8 pct. bbp.

Naar verwachting zal de overheidsschuld haar neerwaartse pad gestaag voortzetten. Eind 2007 zou de schuldgraad uitkomen op 85,6 pct. bbp. In 2008 zou de overheidsschuld verder afnemen tot 82,7 pct. bbp. Op die manier zou het verschil met het gemiddelde van het eurogebied verkleinen tot 18 pct. bbp op het einde van de projectieperiode.

5. Beoordeling van de onzekerheidsfactoren

In de huidige conjuncturele situatie lijken de economische projecties voor België op een termijn van anderhalf jaar te berusten op een stevig en stabiel draagvlak. De groei van

GRAFIEK 10 GECONSOLIDEERDE BRUTOSCHULD
(procenten bbp, zienswijze Eurostat ⁽¹⁾)

Bronnen: EC, INR, NBB.

(1) Volgens de zienswijze van het INR behoort het Fonds voor Spoorweginfrastructuur, dat werd opgericht in het kader van de herstructurering van de NMBS op 1 januari 2005, tot de sector van de niet-financiële vennootschappen. Volgens de zienswijze van Eurostat behoort dit Fonds tot de overheidssector.

de mondiale activiteit - in het bijzonder de groeiversteviging in het eurogebied - zou duurzaam zijn, terwijl de inflatieverwachtingen stevig verankerd blijven. Bovendien zouden ook de financiële voorwaarden gunstig blijven. België zou in staat moeten zijn om hiervan te profiteren, tegen de achtergrond van een matige loonontwikkeling, in overeenkomst met het centraal akkoord 2007-2008, de goede financiële gezondheid van de ondernemingen en een overheidsbegroting nagenoeg in evenwicht.

Ten aanzien van deze vooruitzichten blijven evenwel verscheidene risicofactoren bestaan.

Op het vlak van de mondiale groei is de vertraging in de Verenigde Staten tot dusver grotendeels beperkt gebleven tot de sector van de woningbouw. Deze vertraging zou kunnen aanhouden, en eventueel besmettingseffecten op de rest van de Amerikaanse economie sorteren, waardoor zij zich zou kunnen uitbreiden tot de wereldeconomie. De situatie op de vastgoedmarkt is trouwens ook gespannen in een aantal Europese economieën, al hebben er zich recentelijk wel tekenen van afkoeling voorgedaan.

De aardoliemarkten worden eveneens gekenmerkt door een grote volatiliteit. Tegen de achtergrond van geringe reserves inzake productiecapaciteit reageren de spotmarktprijzen evenals de termijnnoteringen sterk op het

TABEL 11 VERGELIJKING VAN DE VOORUITZICHTEN VOOR BELGIË
(veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar)

	Reëel bbp		Inflatie ⁽¹⁾		Begrotingsaldo ⁽²⁾		Publicatiedatum
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	
NBB – Voorjaar 2007	2,5	2,2	1,6	1,8	-0,1	-0,2	juni 2007
<i>p.m. Najaar 2006</i>	2,1	-	1,9	-	-0,4	-	december 2006
Federaal Planbureau (FPB)	2,3	2,2	1,8	1,9	0,1	-0,5	mei 2007
IMF	2,2	2,0	1,9	1,8	0,0	0,0	april 2007
EC	2,3	2,2	1,8	1,8	-0,1	-0,2	mei 2007
OESO	2,5	2,3	1,5	1,8	0,2	0,0	mei 2007
Belgian Prime News	2,3	2,2	1,9	1,9	-0,1	0,0	maart 2007
Consensus Economics	2,3	2,1	1,7	1,8	n.	n.	mei 2007
Economist's Poll	2,5	2,3	1,8	1,9	n.	n.	juni 2007
<i>p.m. Realisaties 2006</i>	3,0		2,3		0,2		

(1) HICP, behalve FPB en OESO: deflator van de consumptieve bestedingen van de particulieren.

(2) Procenten van het bbp.

verloop van de vraag en op de productievoorzwaarden en -beslissingen, en tevens op de geopolitieke situatie. Een nieuwe, aanhoudende stijging van de aardolieprijs zou op de groei wegen en de inflatoire spanningen kunnen aanwakkeren.

Meer fundamenteel gezien, zouden dergelijke spanningen ook kunnen oplopen als de wereldeconomie zich tegen de grenzen van haar productiecapaciteit zou bevinden. In dat geval zou de voortzetting van een krachtige groei aanleiding kunnen geven tot een versnelling van de loon- en prijsinflatie, hetgeen de rentetarieven zou kunnen opdrijven. Voorts zouden de onevenwichtigheden op de lopende rekeningen omvangrijk blijven in 2007 en 2008.

Een brutale correctie van de wisselkoersen of van de rente zou nefaste gevolgen hebben voor de wereldeconomie.

In België bestaat het risico dat er spanningen zouden ontstaan op bepaalde segmenten van de arbeidsmarkt, naarmate de arbeidsreserves in grotere mate worden ingezet. Deze spanningen zouden de groei kunnen afremmen, en de loonkostenstijging en de inflatie mogelijk versnellen.

De groeivoorzichten van de Bank voor 2007, die de recente resultaten van de nationale rekeningen omvatten, en die worden ondersteund door de huidige expansie in het eurogebied, zijn iets hoger dan die van de andere instellingen. De inflatievoorzichten voor hetzelfde jaar behoren tot de laagste, wellicht omdat rekening werd

TABEL 12 VERGELIJKING VAN DE HYPOTHESEN

	2007					2008				
	NBB	EC	IMF	FPB	OESO	NBB	EC	IMF	FPB	OESO
Uitvoermarkten	5,9	7,5	n.	7,3	n.	6,2	6,9	n.	7,2	n.
Aardolie (in dollar per vat)	65,0	66,2	60,75	61,0	64,7	69,9	70,3	64,75	61,9	65,0
Kortetermijnrente	4,2	n.	3,8	3,8	4,1	4,5	n.	3,7	3,9	4,3
Langetermijnrente in België	4,2	n.	n.	4,2	4,2	4,3	n.	n.	4,3	4,3
Dollar per euro	1,34	1,33	1,30	1,305	1,34	1,36	1,34	1,31	1,31	1,35

gehouden met het neerwaartse effect van de vrijmaking van de gas- en elektriciteitsmarkten en met de nieuwe registratiemethode voor deze prijzen in de index. Dezelfde factoren verklaren overigens ook de herzieningen ten opzichte van de door de Bank in december 2006 opgestelde projecties. Voor 2008 zijn de resultaten vergelijkbaar met die van de andere instellingen.

Bijlage

PROJECTIES VOOR DE BELGISCHE ECONOMIE: SYNTHESE VAN DE BELANGRIJKSTE RESULTATEN

(veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar, tenzij anders vermeld)

	2004	2005	2006	2007 r	2008 r
Groei (voor kalenderinvloeden gezuiverde gegevens)					
Bbp naar volume	2,8	1,4	3,0	2,5	2,2
Bijdragen aan de groei:					
Binnenlandse bestedingen, ongerekend voorraadvijziging ...	2,8	1,3	2,8	2,3	2,3
Netto-uitvoer van goederen en diensten	-0,1	-0,4	-0,8	0,4	0,1
Voorraadvijziging	0,1	0,5	1,0	-0,2	-0,2
Prijzen en kosten					
Geharmoniseerde consumptieprijsindex	1,9	2,5	2,3	1,6	1,8
Gezondheidsindex	1,6	2,2	1,8	1,6	1,7
Bbp-deflator	2,4	2,0	2,0	2,0	2,1
Ruilvoet	-0,3	-0,7	0,4	0,7	0,2
Loonkosten per eenheid product in de particuliere sector	-0,4	1,5	1,1	1,6	1,6
Uurloonkosten in de particuliere sector	2,4	2,2	2,7	2,4	2,6
Productiviteit per arbeidsuur in de particuliere sector	2,9	0,6	1,6	0,8	0,9
Arbeidsmarkt					
Binnenlandse werkgelegenheid (gemiddelde jaar-op-jaarverandering in duizenden eenheden) ...	26,5	40,8	46,4	60,1	55,1
Geharmoniseerde werkloosheidsgraad ⁽¹⁾ (pct. van de beroepsbevolking)	8,4	8,4	8,2	7,6	7,2
Inkomens					
Reëel beschikbaar inkomen van de particulieren	-0,1	0,9	3,2	2,4	1,8
Spaarquote van de particulieren (pct. van het beschikbare inkomen)	13,2	13,2	13,8	14,1	14,0
Overheidsfinanciën⁽²⁾					
Financieringssaldo (pct. bbp)	0,0	-2,3	0,2	-0,1	-0,2
Primair saldo (pct. bbp)	4,7	2,0	4,3	3,8	3,7
Overheidsschuld (pct. bbp)	94,3	93,2	88,8	85,6	82,7
Lopende rekening (pct. bbp volgens de betalingsbalans)	3,5	2,6	2,0	2,7	3,0

Bronnen: EC, INR, NIS, NBB.

(1) « Adjusted series » (Eurostat).

(2) Volgens de in het kader van de procedure bij buitensporige overheidstekorten (EDP) gehanteerde methodologie en volgens de zienswijze van Eurostat (zie tabel 8).

Nationale Bank van België
Naamloze vennootschap
RPR Brussel – Ondernemingsnummer: 0203.201.340
Maatschappelijke zetel: de Berlaimontlaan 14 – BE-1000 Brussel
www.nbb.be

Verantwoordelijke uitgever

Jan Smets

Directeur

Nationale Bank van België
de Berlaimontlaan 14 – BE-1000 Brussel

Contactpersonen voor het Tijdschrift

Philippe Quintin

Chef van het departement Communicatie en secretariaat

Tel. +32 2 221 22 41 – Fax +32 2 221 30 91
philippe.quintin@nbb.be

© Illustraties: Image plus
Nationale Bank van België

Omslag en opmaak: NBB TS – Prepress & Image

Gepubliceerd in juni 2007